

У низці поезій використовується занадто ясна, не сучасна своєю очевидністю рима, як-от у вірші "Спокій просторої луки, навкіл обставленої деревами...", де римуються лексеми "нескінченности — незнищенности". Застосовується подекуди поеткою й так звана дієслівна рима, що про неї стільки говорилося й писалося упродовж минулого століття, яка, прикладом, зустрічається у варіантах на кшталт "лишалась — залишалась" ("Занадто часто. Боже, я тобі казала...") та "тремтять — летять — мовчать" ("Коли зірки ще не набрали сили...").

У вірші "Через не хочу, через не можу..." друга строфа розпочинається словами "Тінь, душа моя...", що вони можуть бути розшифровані як авторське кредо щодо назви й концепції збірки. "Тінь тіней" — це немовби душа душ. Душа є найбільшим у світі світом, а світ постає неосяжною складною душею, яка відчуває, спостерігає, розмірковує, переживає, страждає, болить. І поетка змальовує, виражає, ретранслює сенсорні й мислячі пейзажі душі, які наповнюють внутрішній та навколишній світи її уявно реальних персонажів.

м.Херсон

Олена Логвиненко

НЕОПЛАКАНА СЛЪОЗА

"*Чорний вершник*". Щось страшне й загадкове прочитується в назві, та й на чорно-фіолетовій обкладинці збірки поезій *Юрія Коваліва* (Київ; Ірпінь: Перун, 2003) ще до того, як її розгорнеш. А коли увійдеш у світ книжки з густою метафорикою, то й справді відчуєш і страх (апокаліптичні видіння й переживання ліричного героя), і загадковість ("зелена вигадка трави", солов'ї, що вилетіли з каміння зойком болю, "на чорній дощці місяць, наче кома... в реченні життя"). Побачиш душевний млин рвійного, емоційного поета, який перемелує все на своєму шляху жорнами глибоких вражень та відчуттів. І згадається М. Рильський: "Життя, як смерть, жорстоке і страшне, / Тому, як смерть, міцні його обійми".

Уже в першому, заголовному, вірші Ю. Ковалів безжально забарвлює чорнотою білий папір: розірвані на клоччя гори; подих неминучої біди вривається разом із чорним вершником; хижа отруйна вода, яка вп'ялася в небокраї, і над тою мертвою водою "літає остаточно споночилий Дух". Бо його очі, мозок, серце вже не витримують навали орди високорозвинутої цивілізації, в якій і Дніпро нікуди не тече...

Як хотілося б героєві порозкошувати разом із лелечиною любов'ю у спалахах "золотого осіннього бароко", наслухати мирні удари крихітного серця цвіркуна, прихилити до вуха зоряну струну музики, перейняти неповторний погляд коханої... Але всі ці природні, живі бажання гаснуть, немов свічки від поривів вітру, на тлі моторошної реальності владарювання чорного вершника.

Немов цвяхи, що забивають у віко труни, боляче прошивають запитання: "Куди бредеш? Кому й чого кричиш? / Ніде ніхто нікого не чекає. / Позаду — тінь оманливого раю. / Попереду — розпука бездоріж"; "Звідки ми в рідному краї — свідки явора, зрубаного на дрова?"; "Тепер — я хто?"; "Кому ж пекельну муку / Могла б розповісти калинова душа?" А відповіді невтішні, пісні безголосі, і вершник не знає мети.

Де ж відшукати прихисток зраненій, стражденній душі? Може, підморгне “малого сонечка кульбабка / В напіврозплющеному вікні”? А може, схватись у мушлю? Напевно, що так: “Повертаємось до себе, / Як дощі до своїх джерел. / Щоразу інші дощі... / Щоразу інші джерела...”. Та залишається неоплаканою сльоза. І ця неоплакана сльоза – Україна, її образ – центральний у збірці (зовсім не нав’язливий). Саме іменем України застерігає поет і сучасників, і нащадків від духовної та екологічної катастроф, спонукає зробити вірний вибір: “На тебе мчить твоє минуле / Й твоє майбутнє водночас, / Як хвилі щедри та нещадні, / З усіх боків, з віків усіх. / Вони тебе або розчавлять, / Або приборкаєш ти їх”.

Вірші Ю.Коваліва, із чорно-білими картинами, екзистенційними проблемами людського буття, аж морозять душу. Спробуйте, приміром, спокійно сприйняти такі рядки: “Косар косив щербатою косою... / Трава скінчилась, він косив дерева. / Дерев не стало, хмари він косив. / Не стало хмар... / Та блискавка стала / Його зітнула, щоб траві рости”. Вони б’ють навідріг, бо в них – суворая правда про абсурдність життя.

Збірка “Чорний вершник”, попри надто сумний, гнітючий настрій авторської зневіри, бадьорить любов’ю, холодним душем поривань, оскільки усвідомлює: слабкість і сльозливість – не дороговказ. Треба твердо стояти на землі й вимолювати прощення в Господа, “допоки пісковий годинник / До решти висипле тебе”. Бо суд розпочався Божий. Але “навіть чи ти побачиш Бога, / Якщо його нема в тобі...”.

“Чорний вершник” – третя збірка Ю. Коваліва, який успішно поєднує в собі поезію з літературознавством та критикою, воюючи з метушливою грою за простір справжнього існування.

**5–6 листопада 2004 року на факультеті української філології
Криворізького державного педагогічного університету відбудеться
IV Всеукраїнська науково-теоретична конференція
“УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА: ДУХОВНІСТЬ І МЕНТАЛЬНІСТЬ”.**

Проблематика конференції:

1. Поняття “душа” і “дух” та категорія “духовність” у вітчизняному і зарубіжному літературознавстві.
2. Духовність персонажів та автора твору української літератури.
3. Духовний потенціал твору і творчості письменника.
4. Категорія “ментальність” в українському та зарубіжному літературознавстві.
5. Ментальність персонажів та автора творів української літератури.
6. Лінгвістичні аспекти вираження духовності й ментальності в українській літературі.

Видання матеріалів конференції планується до початку її роботи. Доповіді будуть опубліковані у збірнику наукових праць “Література. Фольклор. Проблеми поетики”, періодичному виданні Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, затвердженому ВАК України як фахове видання з філологічних наук.

Адреса: 50086, м. Кривий Ріг, проспект Гагаріна, 54. Криворізький державний педагогічний університет, кафедра української літератури. Дерновій Валентині Миколаївні.

Контактні телефони: (0564) 71-42-21 (деканат), 71-42-47 (кафедра української літератури).

Оргкомітет

Слово і Час. 2004. №7